

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจที่มีด้วยรูปแบบการ
จัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน เรื่อง เครื่องมือ
ทางภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*

THE DEVELOPMENT OF ACADEMIC ACHIEVEMENT AND
SATISFACTION THROUGH A LEARNING MANAGEMENT MODEL
BASED ON BRAIN-BASED LEARNING COMBINED WITH COMMUNITY-
BASED LEARNING ON THE TOPIC OF GEOGRAPHIC TOOLS FOR
GRADE 3 STUDENTS

ทวีพัชร์ ศรีช่วย¹ และ ธิดารัตน์ สมานพันธ์²

Taweepat Srichuay¹ and Thidarat Samanphan²

¹⁻²วิทยาลัยนครราชสีมา

¹⁻²Nakhonratchasima College, Thailand

Corresponding Author's Email: drtidarat@gmail.com

วันที่รับบทความ : 25 กันยายน 2568; วันแก้ไขบทความ 1 ตุลาคม 2568; วันตอบรับบทความ : 1 ตุลาคม 2568

Received 25 September 2025; Revised 1 October 2025; Accepted 1 October 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้การ
จัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

* ทวีพัชร์ ศรีช่วย และ ธิดารัตน์ สมานพันธ์. (2568). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจที่มีด้วยรูปแบบการ
จัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.

วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 3(5), 1034-1046.

Taweepat Srichuay and Thidarat Samanphan. (2025). The Development of Academic Achievement and
Satisfaction Through a Learning Management Model Based On Brain-Based Learning Combined With
Community-Based Learning on The Topic of Geographic Tools for Grade 3 Students. Journal of
Interdisciplinary Social Development, 3(5), 1034-1046.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

Citation:

* ทวีพัชร์ ศรีช่วย และ ธิดารัตน์ สมานพันธ์. (2568). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจที่มีด้วยรูปแบบการ
จัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.

วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 3(5), 1034-1046.

Taweepat Srichuay and Thidarat Samanphan. (2025). The Development of Academic Achievement and
Satisfaction Through a Learning Management Model Based On Brain-Based Learning Combined With
Community-Based Learning on The Topic of Geographic Tools for Grade 3 Students. Journal of
Interdisciplinary Social Development, 3(5), 1034-1046.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

3 ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ รายวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ขรี(สวิงประชาสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พัทลุง เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้อง รวมทั้งสิ้น 28 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระ (Dependent Sample t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ รายวิชา สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2 . ความพึงพอใจต่อโดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ รายวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน, การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความพึงพอใจ

Abstract

This research aims to 1) to compare the academic achievement results. The topic of Geographic Tools, Social Studies, Religion and Culture, using brain-based learning management with community-based learning for Grade 3 students. Before and after studying and 2) to study the satisfaction of Grade 3 primary school students towards the learning management model using brain-based learning with community-based learning on the topic of Geography Tools,

Social Studies, Religion and Culture. The sample group used in the research was grade 3 students of Ban Mae Khri School (Swing Prachasan), under the jurisdiction of the Phatthalung Primary Educational Service Area Office 2. Currently studying in the second semester of the academic year 2024, 1 room, totaling 28 people. By cluster random sampling, the research instruments were learning management plans, achievement tests and satisfaction questionnaires. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and Dependent Sample t-test.

The research results concluded that

1. The academic achievement in the topic of Geographic Tools in the subject of Social Studies, Religion, and Culture, using brain-based learning combined with community-based learning among Grade 3 students, was significantly higher after the instruction than before, with a statistical significance level of 0.05.

2. The overall satisfaction with the learning management model using the community-based approach in the topic of Geography Tools, Social Studies, Religion and Culture of Grade 3 primary school students is at the highest level.

Keywords: Brain-Based Learning, Community-Based Learning, Learning Achievement, Satisfaction

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ที่ความรู้และเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพของตนเอง และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งทำให้การจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา มีความสำคัญในการวางรากฐานทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ และ

ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทจริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ และเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคม

แม้ว่าจะมีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการจัดการเรียนรู้ แต่ในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะในรายวิชาภูมิศาสตร์ระดับประถมศึกษา ยังประสบปัญหาอยู่หลายประการ โดยเฉพาะการเรียนการสอนที่ยังเน้นการจดจำเนื้อหา มากกว่าการทำความเข้าใจ และไม่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม ทั้งยังสะท้อนในผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ซึ่งพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะในด้านการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อพัฒนาการของผู้เรียน โดยเฉพาะแนวทางที่เน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เช่น การเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning: BBL) และการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning: CBL) (กล้า ทองขาว, 2561) จากการศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ขริ (สวิงประชาสรรค์) พบว่าผู้เรียนยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ สาเหตุหลักมาจากการจัดการเรียนการสอนที่ยังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยายและมุ่งเน้นการท่องจำเป็นหลัก อีกทั้งยังขาดการบูรณาการความรู้เข้ากับบริบทของชุมชนอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหา กับชีวิตประจำวัน และขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จากสถานการณ์ดังกล่าว จึงแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับลักษณะและพัฒนาการของผู้เรียน โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง มีโอกาสฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ และใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ความพึงพอใจต่อผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องมือทาง ภูมิศาสตร์ รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐานอยู่ในระดับมากขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ประเภท การทดลองแบบ ก่อน-หลัง กลุ่มเดียว (One Group Pretest-Posttest Design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ขี (สวิงประชาสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พัทลุง เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2 ห้อง 56 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ขี(สวิงประชาสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พัทลุง เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้อง จำนวน 28 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 แผน
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนและหลังเรียน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบทดสอบชนิด เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert Scale แบบสอบถามวัดความพึงพอใจ จำนวน 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ชี้แจงและทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนใน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ให้นักเรียนทราบ โดยเตรียมความรู้พื้นฐานให้นักเรียนเข้าใจบทบาทและขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้เข้าใจและคุ้นเคยกับวิธีสอน
2. ดำเนินการสอนโดยให้นักเรียนทำกิจกรรมจากรู้โดยดำเนินการตามขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้ ได้แก่ 1) ทดสอบความรู้พื้นฐานก่อนเรียน 2) ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ และ 3) ทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ทดสอบทางสถิติแบบ t-test for dependent samples (Paired t-test) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนมาวิเคราะห์คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ การเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน				
การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	S.D.	t
ก่อนเรียน	28	20	10.29	25.67
หลังเรียน	28	20	17.00	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน ที่วิเคราะห์ได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ ($\bar{X}=10.29$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($S.D. = 1.49$) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ ($\bar{X} = 17.00$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($S.D. = 1.25$)

สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน ที่วิเคราะห์ได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ รายวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหา มีทักษะ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ สามารถใช้ทักษะต่างๆ ได้คล่องแคล่ว แม่นยำ และรวดเร็วขึ้น	4.64	0.48	มากที่สุด
2.กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ย่อมมีความน่าสนใจ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ไม่ยากหรือง่ายเกินไป	4.79	0.41	มากที่สุด
3.กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อม มีความน่าสนใจ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ไม่ยากหรือ ง่ายเกินไป	4.57	0.49	มากที่สุด
4.กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับ สถานการณ์ปัจจุบัน มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.54	0.50	มากที่สุด
5.นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วม อภิปราย ใน การหาคำตอบและแนวทางการแก้ปัญหาด้วย ตนเอง	4.61	0.56	มากที่สุด
6.นักเรียนได้รับการให้การช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และปรึกษา ตลอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.64	0.48	มากที่สุด
7.นักเรียนได้ฝึกการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการ ลำดับขั้นตอนและมีความรอบคอบจากการเรียนรู้มากขึ้น	4.82	0.38	มากที่สุด
8.นักเรียนรู้สึกผ่อนคลายด้วยการบริหารสมองใน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.50	0.63	มาก
9.กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ หน้าที่ตามศักยภาพและความถนัดของตนเอง	4.75	0.43	มากที่สุด
10.กิจกรรมการเรียนรู้ สนุกสนาน ได้ความรู้อย่าง แท้จริง	4.71	0.45	มากที่สุด
รวม	4.65	0.48	มากที่สุด

จากตาราง 2 แสดงว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.65) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อที่ประเมินพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้มากที่สุด คือข้อที่ 7 นักเรียนได้ฝึกการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการลำดับ ขั้นตอนและมีความรอบคอบจากการเรียนรู้มากขึ้น

กล่าวได้ว่าการประเมินความพึงพอใจต่อโดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือข้อที่ 7 นักเรียนได้ฝึกการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการลำดับ ขั้นตอนและมีความรอบคอบจากการเรียนรู้มากขึ้น รองลงมาข้อที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ย่อมมีความน่าสนใจ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ไม่ยากหรือง่ายเกินไป และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือข้อที่ 8 นักเรียนรู้สึกผ่อนคลายด้วยการบริหารสมองในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

อภิปรายผล

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning: BBL) ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning: CBL) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนในเรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ โดยการบูรณาการ BBL ซึ่งเน้นการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการทำงานของสมอง ร่วมกับ CBL ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้กับบริบทของชุมชน ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์จากสถานการณ์จริง

และลงมือปฏิบัติในกิจกรรมที่มีความหมาย ส่งผลให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์รอบตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กล้า ทองขาว (2561) ซึ่งชี้ว่าการใช้รูปแบบ BBL ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ และ พัชรภรณ์ ตรีบุญเมือง (2567) ที่ระบุว่า BBL ช่วยพัฒนาทักษะในหลากหลายกลุ่มสาระ ไม่เพียงด้านเนื้อหา แต่ยังส่งเสริมการใช้เครื่องมือช่วยเรียนรู้ เช่น ผังกราฟิก เมื่อผสาน BBL เข้ากับ CBL นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและบริบทชุมชน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศศิธร อินต๋น (2562) และ วุฒิชัย เทียมยอด (2565) ที่พบว่า CBL ช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และสามารถนำไปสู่การเรียนรู้ที่นำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ BBL ร่วมกับ CBL อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ซึ่งสะท้อนว่านักเรียนมีความสุข สนุกกับการเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น และสามารถฝึกทักษะการคิดอย่างเป็นระบบได้เป็นอย่างดี ลักษณะของกิจกรรมที่ลงมือปฏิบัติจริงและเชื่อมโยงกับบริบทของชุมชนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยผลนี้สอดคล้องกับแนวคิดทางพัฒนาการของ Piaget (1960) ที่ระบุว่า เด็กอายุ 7-11 ปีควรได้รับการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่จับต้องได้และสอดคล้องกับประสบการณ์ชีวิตจริง ขณะที่ Dewey (1938) เน้นว่าการเรียนรู้ที่มีคุณค่าเกิดขึ้นจาก “การกระทำ” (Learning by Doing) โดยการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ ยังส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงบวก แสดงความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะในกิจกรรมที่ต้องคิดเป็นลำดับขั้น เช่น การเขียนแผนที่ หรือแผนผังชุมชน ซึ่งใช้ทักษะการคิดแบบเป็นระบบ และสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนได้ประโยชน์จากการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหาและกระบวนการ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของ ประเสริฐ บุญเกิด (2558) ที่กล่าวว่า Active Learning เหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษา เนื่องจากเป็นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสหลายทาง ทำให้เกิดความสุขและความพึงพอใจในการเรียนรู้ ขณะที่ Shelly (2010) ก็ระบุว่า ความพึงพอใจในการเรียนเกิดจากประสบการณ์เชิงบวกที่สนับสนุนการเรียนรู้และสร้างทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหา ขณะที่งานวิจัยของ มนูญญา เมฆสุข (2561) และ ศศิธร อินตุน (2562) ยังยืนยันว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจสูงต่อกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับบริบทชุมชน โดยเฉพาะในวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มีเนื้อหาไม่ซับซ้อนและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้งสองข้อชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (BBL+CBL) มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาได้อย่างชัดเจน ผู้เรียนไม่เพียงแต่มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น แต่ยังมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน สนุกกับกิจกรรม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน และสามารถประยุกต์ใช้ในบริบทการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ในอนาคต

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ BBL ควบคู่กับ CBL ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ จากผลการวิจัยซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวส่งเสริมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนอย่างชัดเจน ผู้สอนควรพิจารณานำแนวทางนี้ไปปรับใช้กับรายวิชาอื่น ๆ โดยเน้นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติ และเชื่อมโยงเนื้อหา กับบริบทของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การวิเคราะห์ และความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง

นอกจากนี้ ควรมีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้จากท้องถิ่น เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หรือองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต เพื่อขยายมุมมองและความเข้าใจในผลของการจัดการเรียนรู้ในเชิงลึกมากขึ้น ควรมีการศึกษาผลกระทบของรูปแบบการเรียนรู้ BBL ร่วมกับ CBL ในมิติอื่น ๆ เช่น การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม หรือทักษะชีวิต อีกทั้งยังควรพิจารณาศึกษาการบูรณาการรูปแบบดังกล่าวเข้ากับเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการศึกษาสมัยใหม่ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) สื่อดิจิทัล หรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเสริมศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ การวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่าง BBL ร่วมกับ CBL กับรูปแบบการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น การเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) หรือการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning) จะช่วยให้เกิดความเข้าใจอย่างรอบด้านเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมายและบริบทที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กล้า ทองขาว. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

พัชรินทร์ ตรีบุญเมือง และ พลพวก. (2567). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา, 11(2), 56-69.

มนัญญา เมฆสุข. (2561). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา โดยจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ศศิธร อินตุ่น. (2562). การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นฐานโดยเน้นการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา. ในวิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานทดสอบทางการศึกษา.

Shelly, W. M. (2010). Responding to social change. Dowden, Hutchinson & Ross.